

Nr 202.

Av herr **Johanson, Karl Emil, m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder till skydd för prästgårdarnas byggnadskultur.

Med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 211 få vi anföra följande. Allt sedan sekelskiftet ha fortgått omfattande ombyggnads- och restaureringsarbeten å landets prästgårdar. I början av 1900-talet utfördes många arbeten, som stredo mot god byggnadskultur, i det att prästgårdarna uppfördes som villabyggnader i den tidens smakriktning med glasverandor och kupoler och torn. Detta gäller icke blott prästgårdsbebyggelsen utan även landsortsbebyggelsen och i viss utsträckning även stadsbebyggelsen. Sedan boställsnämnderna fått inflytande över dessa arbeten och den allmänna inställningen till våra byggnadsformer avsevärt ändrats, kan dock ej med skäl göras anmärkning på de utförda arbetenas byggnadskaraktär annat än i rena undantagsfall.

Det framgår av propositionen (sid. 12) att det är ett dylikt enstaka fall, som föranlett föredragande departementschefen att frångå sin föresats att framskjuta frågan om regleringen av föreliggande spörsmål till ett kommande år och redan innevarande riksdag framlägga förslag i ärendet. Enligt vårt förmenande är emellertid ett dylikt undantagsfall icke tillräcklig anledning att under nu rådande förhållanden skrida till en lagstiftning på detta område, helst som den ifrågasatta lagstiftningen i den form den erhållit kan leda till att även pastorat med svagt skatteunderlag mot sin vilja kunna av vederbörande myndigheter åläggas att ikläda sig betydande kostnader för ifrågavarande ändamål. Vi tillåta oss i detta sammanhang erinra om, att chefen för finansdepartementet anbefallt kommunerna att under nuvarande förhållanden iakttaga största möjliga återhållsamhet i fråga om påbörjande av byggnadsföretag.

Mot den grundtanke, varpå propositionen vilar, eller att värdefull byggnadskultur på prästgårdsbebyggelsens område skall tillvaratagas och skyddas från vandalisering, ha vi givetvis intet att erinra. Men vi anse, att detta önskemål icke kan på ett rättvist sätt realiseras genom att som föreslagits ålägga pastoraten kostnaderna, i många fall säkerligen i förhållande till pastoratens skattekraft synnerligen betydande sådana, för bevarandet av ifrågavarande byggnader. Kan gammal värdefull byggnadskultur på praktiskt ekonomiskt sätt tillvaratagas, så att byggnaden fyller kravet på god bostadskultur utan betungande underhållskostnad, så är detta mycket beaktansvärt, men pastoraten böra ej åläggas att därför underhålla byggnader, som ej utan stora kostnader kunna bibehållas för sitt ändamål. Förslaget

att lägga prästgårdsbebyggelsen under bestämmelserna om byggnadsminnesmärken i 1920 års kungörelse med föreskrifter rörande det offentliga byggnadsväsendet måste nämligen innebära ett stort ingrepp i vederbörande pastorats ekonomiska hushållning och träffa mycket ojämnt. Innan denna fråga upptages till behandling, bör därför företagas utredning om hur kostnaderna för bevarandet av ifrågakvarande byggnader av kulturhistoriskt värde skola täckas.

Såsom kammarkollegium framhåller, har ovannämnda kungörelse vid sin tillkomst icke avsett att omfatta prästgårdsbebyggelsen. Detta utesluter naturligtvis icke, att den icke sedermera skulle utvidgas till att omfatta även denna bebyggelse, men förutsättningen härför bör under alla omständigheter vara, att de ekonomiska verkningarna av en dylik utsträckning utredas under hänsynstagande till att dessa icke komma att drabba pastoraten. Detta synes icke kunna ske på annat sätt än att staten inträder som mellankommande part och påtager sig samtliga eller i varje fall huvudparten av de merkostnader, som blir en följd härav.

Slutligen tillåta vi oss framhålla, att även om särskild skyndsamhet vore av nöden någon nödvändighet att vid innevarande riksdag fatta beslut i ärendet icke synes föreligga, enär kyrkomötet, vars skrivelse angående åtgärder för ett bättre tillvaratagande av det värdefulla i prästgårdarnas byggnadskultur m. m. icke till alla delar sammanfaller med den framlagda propositionen, synes böra höras, innan lagstiftning i ärendet kommer till stånd.

På grund av det anförda få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i avvaktan på ytterligare utredning i enlighet med vad vi ovan anført avslå propositionen nr 211 i dess helhet.

Stockholm den 27 april 1940.

K. E. Johanson.

John Gustavson
i Guntorp.

Emil Andersson,
Jäger.